

Socialdepartementet

Statens geotekniska institut
Olaus Magnus Väg 35
581 93 Linköping

Uppdrag att utreda möjliga former för samordning av klimatanpassningsinsatser avseende skredrisker i Göta älvdalen

---

Regeringens beslut

Regeringen ger Statens geotekniska institut (SGI) i uppdrag att ta fram förslag på hur genomförandet av klimatanpassningsinsatser som minskar skredrisker i Göta älvdalen kan samordnas. I uppdraget ingår att ta fram ansvar, mandat, sammansättning och avgränsningar för en eventuell delegation för klimatanpassningsinsatser avseende skredrisker i Göta älvdalen. Som ett alternativ till att inrätta en särskild delegation ingår också i uppdraget att ta ställning till i dag befintliga samverkansorgan, myndigheter m.m. och huruvida dessa skulle kunna samordna klimatanpassningsinsatserna i Göta älvdalen. SGI bör även utreda hur samordningen med klimatanpassningsarbetet inom Vänerregionen kan ske.

SGI:s analys ska bl.a. innefatta:

- det geografiska området för samordningsansvaret,
- organisation och arbetsformer,
- kostnader för samordningsarbetet, samt
- delegationens organisatoriska placering.

Utgångspunkten för finansieringen av klimatanpassningsinsatserna bör vara att den som har störst nytta av en åtgärd ska ta den största delen av kostnaden. Det ingår inte i uppdraget att ta ställning till hur anpassningsåtgärder i Göta älvdalen kan finansieras.

Uppdraget ska utföras efter samråd med länsstyrelserna i Värmlands och Västra Götalands län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Sjöfartsverket, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Trafikverket samt andra berörda aktörer.

SGI får för uppdragets genomförande disponera medel från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, anslaget 1:10 Klimatanpassning, anslagsposten 2 Klimatanpassning – del till Statens geotekniska institut.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 13 november 2013. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Göta älvutredningens slutsatser

Regeringen gav 2008 SGI i uppdrag att utföra en kartering av riskerna för skred längs hela Göta älv med anledning av ett förändrat klimat med ökade flöden i älven (dnr M2008/4694/A). Utredningen har utförts under åren 2009–2012 och redovisades till Regeringskansliet den 3 april 2012.

Göta älvutredningen visar att det inom Göta älvdalen finns många områden med hög skredrisk för dagens förhållanden och att riskerna kommer att öka i ett förändrat klimat. Klimatförändringen innebär att omkring 25 procent av de kartlagda områdena kommer att få en högre risknivå fram till år 2100 om inga åtgärder vidtas.

Skred kan påverka många värden längs med Göta älv, däribland bebyggelse och viktiga samhällsfunktioner som vägar, järnvägar, farleder, vattenverk och elförsörjning. Till detta kommer en lång rad andra mänskliga och samhälleliga konsekvenser.

Mot bakgrund av de stora mänskliga, ekonomiska och miljömässiga värden som berörs längs Göta älv är det utredningens slutsats att det är nödvändigt och geotekniskt möjligt att vidta åtgärder så att tappningen i älven kan ökas, samtidigt som skredriskerna minskas.

Åtgärderna bör sättas in för att minska sannolikheten för skred i dagens situation, vilket samtidigt förebygger risker vid framtida ökade flöden. I första hand bör åtgärder vidtas inom prioriterade områden med hög sannolikhet för skred nära älven. Kostnaden för åtgärder i dessa områden bedöms till mellan 4–5 000 000 000 kronor för dagens flöden och ytterligare ca 1 000 000 000 kronor för anpassning till ökade flöden i ett framtida klimat.

Utredningens förslag

1. Anpassa Göta älvdalen för ökade flöden

Dagens risknivåer bör minskas genom geotekniska åtgärder i prioriterade områden. Åtgärderna blir effektiva både för att möta klimatförändringen och för att minska skredrisker i dagens situation.

Det finns ett behov av att förbättra och förstärka erosionsskydden längs med älvens stränder. Dessutom föreslås en särskild övervakning av erosion inom områden med hög skredrisk under dagens förhållanden samt inom områden med stor klimatpåverkan.

De geotekniska förstärkningsarbetena bör samordnas med den fysiska planeringen. Omfattande stabilitetsförbättrande åtgärder kommer att kräva särskilda bestämmelser i detaljplan för flera områden. Tillstånd av Mark- och miljödomstolen fordras sannolikt för de flesta av aktiviteterna. För att hantera detta på ett tids- och resursbesparande sätt föreslås att de stabilitetsförbättrande åtgärderna planeras och prioriteras övergripande för hela älven.

2. En delegation för klimatanpassning

SGI föreslår att en delegation tillsätts för att arbeta med hållbar klimatanpassning i Göta älvdalen. Syftet med delegationen är att samordna, planera och genomföra åtgärder som minskar skredrisken för befintlig bebyggelse och infrastruktur samt förebygger riskerna för ny bebyggelse för dagens och framtida klimat. Delegationen bör bestå av representanter från olika berörda samhällsintressen. En kärna av fasta ledamöter behövs för kontinuitet och överblick och SGI föreslår också att delegationen får en politisk förankring. Delegationen bör förfoga över ett särskilt statligt anslag, avsett för konkreta anpassningsåtgärder i Göta älvdalen.

Remissvaren

En övervägande del av remissinstanserna är positiva till förslaget att vidta åtgärder för att klimatanpassa Göta älvdalen mot skredrisker. En majoritet av remissinstanserna är också positivt inställda till förslaget att inrätta en särskild delegation för klimatanpassningsåtgärder i Göta älvdalen medan tre instanser (Karlstad kommun, MSB och SGU) menar att anpassningsåtgärderna kan genomföras utan att en särskild delegation tillsätts.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen bedömer att det mot bakgrund av Göta älvtredningens slutsatser är viktigt att nödvändiga åtgärder i Göta älvdalen kommer till stånd, både utifrån dagens situation och utifrån ett klimatanpassningsperspektiv. Då åtgärdsbehoven är komplexa, omfattande och gränsöverskridande är det också nödvändigt att anpassningsåtgärderna prioriteras

och samordnas för att de ska kunna genomföras på ett tids- och resurseffektivt sätt. Regeringen bedömer därför att det är angeläget att närmare se över hur anpassningsåtgärderna på bästa sätt kan samordnas och om det med anledning av detta finns behov av att en särskild delegation inrättas.

Syftet med en eventuell delegation bör vara att samordnat planera inför genomförande av åtgärder som minskar skredriskerna för befintlig bebyggelse och förebygger sådana risker för ny bebyggelse och infrastruktur, för dagens och framtida klimatförhållanden. Inom en eventuell delegation bör bl.a. klargöras ansvarsförhållanden, planeringsförutsättningar, samordning av investeringar och finansiering av åtgärder.

Samtidigt har flera remissinstanser pekat på att det redan finns existerande samverkansorgan i Göta älvsområdet som skulle kunna samordna anpassningsåtgärderna. Regeringen bedömer därför att det är viktigt att närmare utreda om det finns befintliga samverkansorgan, myndigheter m.fl. som skulle kunna hantera de samordningsbehov som föreligger.

Klimatanpassningsåtgärder i Göta älvdalen har stor betydelse för klimatanpassningsarbetet i Vänerregionen. Om skredsäkringsåtgärder genomförs i Göta älvdalen möjliggör detta för en ökad tappning i Göta älv vilket får konsekvenser för hur Vänerregionen kan anpassas till kommande klimatförändringar. Investeringar i Göta älvsområdet bör därför ställas i relation till alternativa kostnader för att hantera en ökad tillrinning till Vänern. Mot bakgrund av detta bör det utredas hur samordningen med klimatanpassningsarbetet i Vänerregionen kan ske.

På regeringens vägnar

Stefan Attefall

Mattias Janland

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Försvarsdepartementet/SSK

Finansdepartementet/BA

Finansdepartementet/KSÄ KE

Miljödepartementet/KL

Näringsdepartementet/FIN NOS

Näringsdepartementet/TE ST

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Sjöfartsverket

Trafikverket

Länsstyrelsen i Värmlands län

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)